

pääsihteeri Karanko

9.6.2025

Eduskunta
Ulkoasianvaliokunta

PUOLUSTUS- JA ILMAILUTEOLLISUUS PIA RY:N LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ JALKAVÄKIMIINOJEN KÄYTÖN, VARASTOINNIN, TUOTANNON JA SIIRRON KIELTÄMISESTÄ JA NIIDEN HÄVITTÄMISESTÄ TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN (OTTAWAN SOPIMUS) IRTISANOMISEKSI JA SIIHEN LIITTYVIKSI LAEKSI (HE 56/2025 vp)

Puolustus- ja ilmailuteollisuus PIA ry tukee hallituksen esitystä Ottawan sopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.

Ottawan sopimuksesta irtisanoutuminen monipuolistaisi puolustuksemme keinovalikoimaa, sillä se mahdollistaa jalkaväkimiinajärjestelmän palauttamisen. Sopimuksesta irtautuminen mahdollistaisi suomalaisille yrityksille näiden miinojen kehittämisen, tuottamisen ja varastoinnin Puolustusvoimien tarpeeseen.

Keskitymme lausunnossamme miinojen valmistuksen teknologisiin ja liiketoiminnallisiin ulottuvuuksiin.

Vaikutukset elinkeinoelämälle

Ottawan sopimuksella kiellettyjen jalkaväkimiinojen tuottajia on vain vähän ja niistäkin suurin osa maissa, joista Suomi ei luultavasti miinoja ostaisi. Todennäköisintä siten olisi, että miinat tai niiden keskeiset komponentit pyritäisiin kehittämään ja tuottamaan Suomessa. Huoltovarmuuden kannalta on tärkeää, että miinojen suunnittelu- ja tuotantokykyä olisi Suomessa, jotta niitä kyettäisiin tuottamaan myös poikkeusoloissa. Ymmärryksemme mukaan kotimainen kehitys ja tuotanto on myös puolustushallinnon tavoite.

Sopimuksella kiellettyjen jalkaväkimiinojen kehittäminen ja tuotanto ei kuitenkaan ole suomalaiselle teollisuudelle yksiselitteinen kysymys. Yrityksillä on kyky kehittää ja valmistaa uusia tai perinteisiä jalkaväkimiinoja. Yritykset ovat nykyisissä asiakassuhteissaan, rahoitussopimuksissaan ja tarjouskilpailuissa sitoutuneet siihen, etteivät ne tuota asevalvontasopimuksilla kiellettyjä tuotteita. Kehitystyöhön ja tuotantoon ryhtymistä harkitaan siten paitsi liiketoiminnan kannattavuuden ja jatkuvuuden, mutta myös mahdollisen mainehaitan, rahoituksen saatavuuden sekä kansainvälisten verkostojen ja mahdollisuuksien valossa. Tämä on tilanne siinäkin tapauksessa, jos Puolustusvoimat itse kokoonpanisi miinat ja yritykset kehittäisivät ja tuottaisivat vain niiden edellyttämät komponentit.

Teknologinen kehitys

Kun Ottawan sopimukseen liityttiin, myönnettiin Puolustusvoimille noin 200 miljoonan euron erillisrahoitus korvaavien järjestelmien hankintaan. Miinat korvattiin mm. moderneilla panssarimiinoilla, raivaamisenestopanoksilla, viuhkapanoksilla, pimeännäkölaitteilla, lennokeilla ja maalinpaikannuslaitteilla. Osa korvaavista

pääsihteeri Karanko

9.6.2025

järjestelmistä kehitettiin Suomessa, mikä on kehittänyt suomalaisen teollisuuden kansainvälistä kilpailukykyä.

Perinteinen jalkaväkimiina on yksinkertainen ja kustannustehokas ase, joka on suhteellisen helppo valmistaa. Sen sijaan, jos Suomi haluaisi hankkia modernimpia miinoja, jotka sisältäisivät mm. kehittyneempiä sensoreita, toimintoja, ja ohjausmekanismeja, tulisi tällaiset miinat kehittää, testata, validoida ja hyväksyä käyttöön. Aivan uuden jalkaväkimiinan kehittäminen ja sotavarusteeksi hyväksyminen on pitkä prosessi, joka sitoo yrityksen resursseja. Nopeampaa olisi lisätä toiminnallisuuksia jo kehitettyihin korvaaviin järjestelmiin.

Vaikka perinteiset miinat olisivat kustannustehokkaita, on niiden tuotantokustannukset kuitenkin nousseet vuosikymmenten aikana. Älykkäämpien miinojen kustannuksia on vaikea arvioida ilman tietoja käyttäjän vaatimuksista ja yksityiskohtaisempia keskusteluja asiakkaan ja mahdollisten toimittajien kesken.

Liiketoiminnan kannattavuus ja edellytykset kotimaiselle tuotannolle

Ottawan sopimuksella kielletyillä jalkaväkimiinoilla on vain rajoitettu kysyntä, joten niiden tuottaminen ei välttämättä ole suurta liiketoimintaa yrityksille. Sen sijaan riskit yrityksen maineelle, verkostoille, tulevaisuuden liiketoimintamahdollisuuksille ja rahoituksen saatavuudelle ovat suuria.

Kotimaassa valmistettu jalkaväkimiina-ase edellyttää Puolustusvoimien ja teollisuuden läheistä yhteistyötä ja Puolustusvoimien pitkäaikaista asiakassitoutumista. Mahdollinen hankinta on toteutettava huolella SET 346 poikkeusartiklan mukaisesti. Näin voidaan suojata myös valmistajan asemaa. Miinojen tai niiden komponenttien valmistajan tulee olla kotimainen räjähdealan toimintaan liittyvät viranomaisluvut omaava yritys, sillä miinojen kehittämiseen, tuotantoon, varastointiin ja kuljetuksiin liittyy useita turvallisuuskysymyksiä. Vaikka miinojen/komponenttien valmistus on yrityksille haastava kysymys, näemme kuitenkin kaupallisen valmistuksen ensisijaisena keinoja. Puolustusvoimien oma valmistus ei ole Puolustusvoimien ydintehtävä ja edellyttää kuitenkin komponentteja teollisuudelta.

Mahdollinen kotimainen tuotanto edellyttää myös valtionhallinnon tukea kansainvälisen poliittisen hyväksymisen saamiselle miinojen tuottajille sekä tukea järjestelmien vienneille. Mahdollisten Suomessa valmistettujen jalkaväkimiinojen tai niiden komponenttien viennissä tulee noudattaa samoja vientivalvontalinjauksia ja käytänteitä kuin muidenkin puolustustarvikkeiden viennissä.

Yhteenvedona

1. Tuemme hallituksen esitystä Ottawan sopimuksen irtisanomiseksi ja siihen liittyvien lakien muuttamiseksi.
2. Huoltovarmuuden kannalta on tärkeää, että miinojen suunnittelu- ja tuotantokykyä olisi Suomessa, jotta niitä kyettäisiin tuottamaan myös poikkeusoloissa.

pääsihteeri Karanko

9.6.2025

3. Suomalaisilla yrityksillä on kyky kehittää ja valmistaa uusia tai perinteisiä jalkaväkimiinoja, mutta asia ei ole yrityksille yksinkertainen.
4. Riskit yrityksen maineelle, verkostoille, tulevaisuuden liiketoimintamahdollisuuksille ja rahoituksen saatavuudelle ovat suuria.
5. Ottawan sopimuksella kielletyillä jalkaväkimiinoilla on vain rajoitettu kysyntä, joten niiden tuottaminen ei välttämättä ole suurta liiketoimintaa yrityksille.
6. Haasteista huolimatta kaupallinen valmistus on ensisijainen keino kotimaisen miina-aseen tuottamiseksi.
7. Kotimainen tuotanto edellyttää läheistä yhteistyötä Puolustusvoimien ja ao. yritysten kesken sekä tukea yritysten kansainväliselle maineenhallinnalle ja vientiponnisteluille.